Štev. 27. V Ljubljani, 2. julija 1909. II. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . . . 4 „
četrt leta . . . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo na II. slov. protialkoholni kongres.

Slovenci!

Kdo ne ljubi lepega našega domovja?

Kdo ne želi videti naroda našega srečnega?

Koga ne boli, videčega, kako hud sovrag izpodjeda srečo našemu ljudstvu?

Kdo ne vidi, da je alkoholizem, pijančevanje, tisti škodljivec, ki blaginji naši zasekava najglobočje rane, ki odnaša iz domovine na milijone narodnega imetja, ki je uproprastil toliko naših rojakov?

Kdo ne želi tukaj pomagati?...

Rojaki!

Boj zoper alkoholizem traja pri nas šesto leto. Dasi je to delo izmed vseh najtežje, vendar se ne more reči, da bi bilo zaman. Posameznikov se je že mnogo rešilo, marsikje se manj pije, pojmi o alkoholizmu so se precej razjasnili, s protialkoholno mislijo je seznanjen ves narod.

Podlaga se je položila. Na tej podlagi se mora zidati naprej. Ne smemo in ne mislimo obstati sredi pota!

Naprej! — je naše geslo. Naprej proti škodljivcu ljudskemu, proti nespametnim razvadam, naprej za osvobojenje in streznenje naroda! Kdor želi svojemu narodu dobro, se nam pridruži v tem stremljenju!

Dati našemu gibanju novega impulza, razširiti in poglobiti to gibanje, pridobiti mu novih zaveznikov — ima namen

II. slovenski protialkoholni kongres, ki zboruje v Ljubljani v nedeljo, 4. julija 1909.

Korporacije, društva, družbe in posamezniki, vabimo vas, kličemo vas: Pridite, udeležite se tega shoda! Apeliramo na vaše rodoljubje: Pomagajte ljudstvo rešiti se iz močvirja in mu pripomoči do lepše bodočnosti!

* * *

Ob 9. začetek kongresa v „Unionu“.
Nagovori oficialnih zastopnikov.

Predavanja:

1. Ing. chem. Jos. Turk: Vpliv alkohola na človeško telo.
2. Dr. P. Gvidon Rant: Pijančevanje in ljudska nravnost.
3. Okr. sodnik Fr. Milčinski: Pijanec pred sodiščem.
4. Slavko Ravnikar: Alkoholizem in narodno gospodarstvo.
5. Dr. Avgust Levičnik: Alkoholizem in jetika.
6. Dr. Fran Göstl: Alkoholizem in blaznost.
7. Janez Ev. Kalan: Principi in praktično delo.

* * *

Zvečer ob pol 8. ravnotam
brezalkoholna veselica.

Program:

1. Dr. Lenard: Šaljiv govor.
2. Pevanje kupletov.
3. Govor. Govori zastopnik dijaštva cand. iur. A. Veble.
4. Komičen prizor: Krčmar in pijanec za abstinenco.
5. Govor. Govori delavec Matija Mikelj.
6. Pevanje kupletov.

Med poedinimi točkami petje in tamburanje.

Prodajali se bodo šopki, razglednice, tiskovine in znaki društva „Abstinent“, jedila in brezalkoholne pijače.

Obenem:
Protialkoholna razstava.
Brezalkoholne pijače, tiskovine in slike.

* * *

Jako bi bilo želeti, da bi se čislano učiteljstvo — ne glede na stranke — zavzelo za protialkoholno delo. Šola je gotovo eden prvih činiteljev, ki mora tukaj vmes poseči. Zato gg. učitelji, na shodu dobro došli!

Vseučiliško vprašanje.

Slovensko napredno dijaštvo na Dunaju je sklicalo v petek, 18. t. m., shod po § 2. z dnevnim redom: Ital. in slov. pravna fakulteta. Poročal je med. Mirko Černič, ki je rekel, da je ital. vseučiliško vprašanje stopilo zopet v akuten štadij, da se je vlada vdala pritisku revolverskih strelov ital. dijaštva v avli dunajskega vseučilišča in pritisku italijanskih poslancev. Poudarjal je zlasti vneboupijočo krivico, da se daje avstrijskim Italijanom, ki jih je komaj 700.000, univerza, dočim odide dvainpol milijona Slovanov praznih rok. Omenjal je tudi, da jugoslovanski poslanci v „Narodni zvezi“ niso storili svoje dolžnosti in da je tudi ljubljanski vseučiliški odsek srečno prespal vso zimo, ne da bi bil imel le eno sejo. — Zanesti se mora torej slov. dijaštvo le na samopomoč. Ustanovil se je dijaški vseučiliški odsek, ki dosedaj sicer ni mogel razviti posebnega delovanja, o katerem pa lahko trdimo, da je danes pri polnem življenju. Odsek je napravil načrt, po katerem pridemo vsaj za korak dalje v slov. vseučiliškem vprašanju. Gre predvsem za to, da se postavi financialna podlaga. Vsak Slovenec naj bi daroval v spomin Adamiču in Lundru vsako leto meseca septembra 10 ali 20 stot. in tako bi se v 10 letih nabral kapital 2 milijona kron. Za uresničenje te ideje pa se mora zavzeti z vso energijo slovensko dijaštvo samo, ker se na nikogar drugega ne moremo zanašati. — Ferialna društva bodo torej imela mnogo prijetnega dela, in če se to delo posreči, bomo morali reči, da smo napravili vsaj en korak naprej v tem prevažnem vprašanju in bomo potem mogli prisiliti naše poslance, da tudi oni kaj store za slovensko vseučilišče.

Absolv. jurist Obersnel je izjavil v imenu tržaških Slovencev, da ti sicer privoščijo Italijanom vseučilišče, ampak ne v Trstu, kjer je Slovencev, kakor so zadnje volitve pokazale, najmanj 40% vsega prebivalstva. Tržaški Slovenci imajo popolno pravico do represalij, pravico, da zakličejo svoj mogočen veto proti ustanovitvi italijanskega vsoučilišča v Trstu. Omenjal je žalostne razmere Slovencev v Trstu in izrazil nado, da se slovenski poslanci vendarle ne spozabijo tako daleč, da ne bi storili vsega, da končno vendar pridemo tudi Slovenci do svojega vseučilišča.

Absolv. jurist Fettich je omenjal še škandalozno postopanje graškega višjega sodišča, ki ni pripustilo k sodni praksi g. P., češ, da je število uradništva v okrožju graškega nadsodišča že izpolnjeno. Ni jim zadosti, da zaničujejo in zatirajo slovenskega dijaka na vseučilišču, še po končanih študijah mu ne puščajo niti brezplačno tlačaniti državi. — Sprejete so bile tozadevne resolucije.

Izmed državnih poslancev se ni nihče udeležil shoda!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca junija: **K 109.027·76.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od ½2.—½3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Iz Istre.

Zaradi nepričakovanih zaprek, tako nam poročajo iz Kopra, se prestavi okraj. učit. konferenca na nedoločen čas. Ta se je imela vršiti dne 21. pret. m. v Kopru. Ob tej priliki se je imelo sestaviti dnevni red našemu izrednemu občnemu zborovanju, ki se gotovo vrši dne 8. julija t. l. v Klancu od 10. pred

LISTEK.

† Rudolf Završnik.

Učiteljska pot. Ni široka. Tudi hoja po nji ni najugodnejša. Ali hodi nas po nji mnogo, saj držijo k vzvišenemu cilju...

In ti, tovariš, si hodil z nami po tej poti. Pa razmaknila se je, in tvoji koraki so obstali na poti za ciljem. Tvoja pot se je stekla v grob, mi romamo dalje. Ali pot je zopet ožja za en prostor, cilj je bolj oddaljen, zakaj iz srede naše se je izluščilo nekaj, kar je pomagalo v skupnem delu Ti, — nepozabni Rudolf!

Jesen je bila tistikrat, ko sem ga spoznal. Mlad, neizkušen, neznan v Olševku, kamor sem prišel na svojo prvo službo, sem bil takrat. Na klopci pred šolo sem sedel. Sosed je klepal pred hišo koso, ko je prišel on proti šoli. Nisem ga poznal; pa duša mi je zaslutila, da je tovariš ta, ki prihaja proti meni, ki ga pozdravlja sosed s takim spoštovanjem. In je odzdravil sosedu; mimogrede je rekel nekaj šaljivega, pa pristopil k meni: „Zdrav, Andreje!“ — In od takrat sva si bila prijatelja, zakaj v istem trenotju sta se našli najini srci. — Koliko sem se naučil od Tebe, dragi! Po Tvojih stopnjah sem želel hoditi: tako spoštovanje sem hotel doseči med ljudstvom, ki sem imel med njim delovati, kot Ti. Stopal sem za Tabo, dosegel, ravnaje se po Tvojih navodilih, tudi precej Tvojega, a bil sem pač šele Tvoj učenec. In kako lepo življenje sva živela potem! Spomini, ali ne morete mirovati?! Tako temno se mi zdi sedaj po onih solnčnih dneh, da mi je solzno oko ob spominu nanje. Rad bi pozabil. — Često sem se že ta čas vprašal: „Ali je res mogoče, da je umrl tudi on?“ Težke so moje misli in vprašujem se s tovarišem Lebanom: „Kaj bo z nami — učitelji? V malo mesecih — in v enem okraju smo pokopali — štiri!“

Pa čemu tožbe, kaj žalost? Tebe, Rudolf, Tebe nisem videl nikdar žalostnega! Čemu naj pripisujem Tvoje solnce, Tvojo vedno veselost in živahnost? Morda rojstnemu kraju Tvojemu solnčnemu Kranju, kjer si dne 6. aprila 1867. leta zagledal luč sveta? Roditeljim Tvojim li? Ženi? Deci Tvoji? Ne vem. Ampak vem, da življenja boj človeku marsikdaj ogreni življenje Tebi ga menda ni mogel ogreniti. Morda pot, ki si hodil po nji? Mogoče, zakaj bil si — učitelj. Po tej poti si hodil zvest svojim vzorom, samemu sebi, vnet za napredek šole že, ko si nastopil prvo službo v Cerknici 1888. l., pa potem, ko si 1889 prišel v Bloke, 1890 v prekrasni in ljub Ti Olševek in 1893 v takisto lepi Preddvor, kjer se je stekla dne 14. junija t. l. Tvoja lepa, dela bogata, vesela, dasi s trnjem posuta učiteljska pot v grob.

In tako se je zgodilo, da smo spremili k zadnjemu počitku tovariša Rudolfa Završnika. Kdo je bil Završnik, kaj je bil? Vsi so ga poznali! Kaj naj vam, Podgorci, pravim o njem? Od malega otroka pa do starčka v Preddvoru in, lahko bi rekel, v vsem Podgorju so poznali vsi ljubeznivega moža, ki je zahajal, z malo palčico mahaje, rad po okolici na izprehod ter za vsakega imel primerno besedo, šaljivo ali poučno, ki jo je čul rad starec, pa tudi otrok. Vsi so poznali moža, ki si je s svojim vljudnim vedenjem, s svojim možatim značajem pridobil ljubezen in spoštovanje vseh, ki so prišli z njim v dotiko. Bil je odkrit, brez fraze, brez praznih komplimentov, a vsekdar pošten in lojalen, pravi sin naše zdrave slovenske matere.

Naj se li v teh spominih na Rudolfa dotikam kolegialnosti? Negoval jo je z vso skrbjo in žalil ni, nikogar ne z besedo in ne z dejanjem.

V prirojeni mu vljudnosti in naobraženosti, v znanju, ki si ga je izpopolnjeval vztrajno, zakaj vedel je, da mu šola ne nudi v zadostni meri tega, kar potrebuje učitelj, je dajal, bogat po izkušnjah, dasi še mlad, prebivalcem rad dobre nasvete in navodila.

Z Rudolfom ni izgubila samo ljubeča soproga moža, ne le otroci očeta. Ljudstvo, ki je med njim deloval, svojega svetovalca in odkritega prijatelja, učenci njegovi izbornega učitelja, tovariši izrednega prijatelja.

O njegovi priljubljenosti je pričal krasen pogreb, lepi venci, pa takisto odkrite solze, ki so močile njegov prerani grob. Plakali so zvonovi in jokala je pesem nad svežo gomilo, ki je nanjo vsadilo ljudstvo cvet resnične, globoko občutene hvaležnosti. Ta cvet bo dehtel nad skromnim zadnjim domom in bodi tolažba ostalim. Ti pa, svetla, dobra duša, počivaj, počivaj sladko!

Andrej Rapè.